

ULÜ'LEMRE İTAAT EDİN!*

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü
ve's-selâmü alâ hayrı halkihî muhammedin ve
âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ
yevmi'd-dîn...*

*Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân; feinne
efdale'l-kitâbi kitâbu'llah, ve efdale'l-hedyi
hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi
ve sellem... ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve
külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh
ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr ve
bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiy yi
salla'llahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:*

عَلَيْكُمْ بِالْحُزْنِ فَإِنَّهُ مِفْتَاحُ الْقَلْبِ قَالُوا يَا رَسُولَ
اللَّهِ وَكَيْفَ الْحُزْنُ قَالَ أَجِيعُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْجُوعِ
وَأَظْمِئُوهَا

(هـب. عن ابن عباس)

RE. 318/2 (*Aleyküm bi'l-huzni feinnehû
miiftâhu'l-kalb. Kâle: Yâ rasûla'llâh, ve keyfe'l-
hüzn? Kâle: Ecîû infüseküm bi'l-cûi ve azmiûhâ*)
Sadaka rasûlüllah fî mâ kâl ev kemà kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Üstâdımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin cem eylemiş olduğu hadis-i şerif kitabından Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz Hazretleri'nin mübarek ehâdis-i şerîfesinden bir miktar okuyacağız.

Hadis-i şeriflerin izahına geçmeden evvel hâssaten Peygamber SAS Efendimiz'in ruhu için, sonra diğer enbiyâ ve'l-murselîn hazerâtının ervâhı için, bütün evliyâullahın, asfiyânın ruhları için, hâssaten Peygamber SAS Efendimiz'in ashâbı ve etbâının ruhları için, ashâb-ı kirâmdan üstâdımıza kadar güzerân eylemiş olan cümle sâdât ve meşâyihimizin ve hulefâsının ruhları için, eserin müellifinin bizzat kendisinin, hocalarının ve talebelerinin ruhları için, bu eserin içindeki hadis-i şeriflerin şu güne kadar gelmesinde emeği geçmiş olan ravilerin ve ulemanın ayrı ayrı ruhları için ve şu yağmurlu günde sıkışıklığa da aldırmayarak bu mescide gelip de bu hadis-i şerifleri dinlemek isteyen siz kardeşlerimizin, ahirete irtihal etmiş olan ana baba ve akrabalarının cümlesinin ayrı ayrı ruhları için bir hediye -i Kur'âniyye olmak üzere bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım...

.....

a. Gönül Kırıklığı

Metnini başta okumuş olduğumuz hadis-i şerifte Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

عَلَيْكُمْ بِالْحُزْنِ فَإِنَّهُ مِفْتَاحُ الْقَلْبِ قَالُوا يَا رَسُولَ
اللَّهِ وَكَيْفَ الْحُزْنُ قَالَ أَجِيعُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْجُوعِ
وَأَظْمِئُوهَا

(هـب. عن ابن عباس)

RE. 318/2 (Aleyküm) Aleyküm kelimesini geçtiğimiz haftalar izah etmiştik. “Size tavsiye ederim, boynunuza borç olsun, bir vazife telakki edin, bunu böyle yapın mânâsına gelen bir tabir. (*Aleyküm bi'l-huzni*) Size hüznü, mahzun olmayı tavsiye ederim. Boynu bükük, kalbi kırık olmayı tavsiye ederim.”

Hani Yunus’un da bir ilahisi var, diyor ki:

Derviş bağı baş gerek,

Gözü dolu yaş gerek;

¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.267, no:11694; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.557, no:18216; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*. c.İİİ, s.17, no:4028; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V I, s.490, no:16672; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIV , s.278, no:14290.

Baş'ı, herkes orada kafa mânâsına geliyor sanıyor. Halbuki *baş* yara demek. Bağrı başlı; bağrı yaralı demek. O devirde öyle. Dervişin bağrı yaralı olacak. Gözü yaşlı olacak. Yâni kırık gönüllü olacak.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bir hadis-i kudsîde buyuruyor ki:²

أَنَا عِنْدَ الْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبِهِمْ مِنْ أَجْلِى

(*Ene inde'l-münkesiretü kulûbihim min eclî*) “Ben kalbi, gönlü kırıkların, mahzunların yanındayım.”

Öyle ferah, fahûr, göbeği şiş, gamsız, kasavetsiz, tasasız insan olmak yerine şöyle zarif, mahzûn bir kimse olmak lâzım. Çünkü ahiret gamı kalpte nurdur. Ahiretin tasası çekilmeğe değer bir tasadır.

“Size hüzünlü olmayı tavsiye ederim.” diyor Peygamber Efendimiz. Onun üzerine soruyorlar, izah ediyor: (*Feinnehû miftâhu'l-kalb*) Çünkü bu hüzün kalbin anahtarıdır, gönlün anahtarıdır hüzünlü olmak. Demek ki gönüller kapılar gibi kilitli olabiliyor ve bir şey girmiyor, bir şey çıkmıyor. Kilitli olunca istifade gücü kalmıyor. Ve kapılar gibi kilitli olabiliyor ve bir şey girmiyor, bir şey çıkmıyor.

Bir başka hadis-i şerifi de hatırlıyorum ki orada Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

“—Kalpler de demirin paslandığı gibi paslanır.”

² *Keşfü'l-Hafa*, c.1, s.203, no: 614.

Nasıl o pırıl pırıl demir pas tutarsa işlemez olur, kalp de paslandığı zaman çalışmaz. İnsanın gönlü çalışmadığı zaman da merhamet nedir bilmez, duygu nedir bilmez, hassaslıktan uzaktır, kaba sabadır, kırıcıdır... Ahiretin meàletini, meàvet-i ilâhiyyeyi kabul etmez, idrak etmez, marifetullaha layık olan gönül işe yaramaz bir hale gelir. Onun o pasının silinmesi zikrullah ile olur, namaz kılmakla olur, ölümü düşünmekle olur, ahiretin gamını, tasesını çekmekle olur.

Bak burada da onun için diyor ki ASS Efendimiz: “Size mahzun olmayı tavsiye ederim, çünkü hüzn, mahzunluk kalbin anahtarıdır.”

Demek ki tecelligâh-ı ilâhînin mahalli olan, tecellîgâh-ı ilâhî olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin evsafının tecelli ettiği yer olan, nazargâh-ı ilâhî olan kalbin anahtarı buymuş. Kalbin vazifesi var. Gözün vazifesi görmek, elin vazifesi tutmak, dilin vazifesi söylemek, kalbin, gönlün vazifesi de Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni bilmek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri var, bir, bize bizden daha yakın, her şeyi ihâta etmiş, her şeyin mülkü onun elinde, her şey onun kudretinde oluyor, bize karîb, mücîb, biz ondan uzağız. O bize yakın, biz ondan uzağız. İşte anahtarı gönlün.

Diyorlar ki (*Kàle: Yâ rasûla'llah, ve keyfe'l-hüzn*) “Nasıl olacak bu mahzunluk? (*Kàle ecîu enfüsekümbi'l-cûi*) Açlıkla gönlünüzü acıktırın. Aç durun, oruç tutun; (*ve azmiûhâ*) ve susuz durun, aç susuz durun da gönlünüzü acıktırın biraz, o zaman mahzun olursunuz.”

Aç durmanın, oruç tutmanın pek çok faydasından birisi, işte en büyük faydalarından birisi de budur. Mide boşalıp da kalp , gö nül çalışmağa başlar, oruç tuttu mu insan. Onun için Peygamber ASS Efendimiz onu tavsiye etmiş. Şehvetini kırar insanın Nefsin azgınlığını durdurur. Ağrılarını keser, kırar, boynunu büker, fukaranın halini anlatır, düşünme fırsatı verir, keyfini kaçırır insanın, ahiret gamını düşünür. Onun için orucu yalnız Ramazan'dan Ramazan'a değil de belirli fasılalarla tutmağa devam etmek lâzım.

b. İlk Safa Yetişmeye Çalışın!

Diğer hadis-i şerif:³

عَلَيْكُمْ بِالصَّفِّ الْأَوَّلِ وَعَلَيْكُمْ بِالْمَيْمَنَةِ وَإِيَّاكُمْ
وَالصَّفِّ بَيْنَ السَّوَارِي

(طب. عن ابن عباس)

RE. 318/3 (*Aleyküm bi's-saffi'l-evvel*) “Size ilk safı tavsiye ederim, ilk safa yetişmeğe, ilk safa tâbî olmağa gayret edin.”

Bu tabii nasıl olacak? En arkadan gelip herkesin omzuna binip, eğiltip, atlayıp atlayıp atlayıp en öne gelmek değil! Bunun sevabı da var, günahı da var. Cuma günü meselâ böyle yaparsan yasak diye haberler gelmiş. Erken geleceksin.

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.357, no:12004; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.253, no:2513; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.19, no:4032; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V II, s.622, no:20566; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.287, no:14341.

Camiye erken geleceksin, mihraba en yakın yere oturacaksın, tesbih çekeceksin. Gözünü kapayacaksın, Allah'ı anacaksın, günahını düşüneceksin, ahiretin tasasını çekeceksin... İşte o vakti öyle değerlendireceksin. O zaman ilk safın faydası öyle bulunur. Yoksa başkasının hakkını çiğneyerek kolay kolay bulunmaz. Yâni başkası gelecek diye o kibarlık gösteriyor, zerafet gösteriyor, fedakârlık yapıyor, en arkadan birisi gidiyor en öne... Doğru değil! Nerede yer bulursa orada oturacak insan... Eğer ön safın faziletini biliyorsan, ona kıymet veriyorsan erkenden gelirsin, ön saf dolar, ondan sonra ikinci saf dolar, ondan sonra üçüncü...

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rahmeti gelir cami cemaatine, imamdan başlar, imamın arkasından sağına, soluna, arkaya doğru böyle gider. Yâni önden başlar ve ortadan başlar. Onun için yeni bir safa başlayacağı zaman insan... Bazıları bilemiyorlar. Tabii bu bilgiler okumakla, dinlemekle öğrenilir. Camiye geldin, öndeki saf tamamen dolmuş, kendisi yapayalnız kaldı. Nerede safa duracak şimdi? Tam orta yerde duracak. Çünkü rahmet oradan tevzi oluyor. Kenardan durursa, daha sonra gelenler kendisinden daha çok alırlar. Alırlar alırlar, o sonraya kalır yâni. Ortada duracak, gelen bir sağına, bir soluna böyle o safı öyle tamamlayacak.

“—Size ilk safı tavsiye ederim!” derken Peygamber Efendimiz, tabii cami boşsa arkalarda durmayın, öne gelin, ön safı doldurun. “İnsanın attığı adımların en hayırlısı, öndeki safı doldurmak için atılan adımdır.” diye de bir hadis-i şerif geçmişti geçtiğimiz haftalarda.

Demek ki boşsa ön safı dolduracağız. Doluysa, ön safa yetişmek için camiye bir dahaki vakitte daha erken geleceğiz. Allah'ın evinde boyun büküp kulluk etmeğe alıştıracacağız kendimizi. Usul erkân bilmez, sohbetin adabını bilmez kimseler olmayacağız.

İnsan gider de ne konuşacağını bilmez. Ev sahibi ona bakar, o ev sahibine bakar. Edeb ve âdab diye de bir şey var yâni. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne karşı âdâb var. Ne zaman hareket etmek lâzım? Ümmetin edebi var. O zaman Mevlâ'ya nasıl münacaat edeceksin, nasıl yalvaracaksın, nasıl yakaracaksın? Bunlar da biraz terbiye işi. Muaşeret işi yâni.

(*Ve aleyküm bi'l-meymeneti*) “Sağ tarafı tavsiye ederim size ...”

Peygamber Efendimiz, safların sağ tarafını ve her şeyde sağ tarafı, (*el-eymenü, fe'l-meymenü*) Önce sağına gidiyorsun, ondan sonra nisbeten sağda olana diye... Müslüman böyle hep sağla başlar, sağla gider, sağla girer hayırlı yerlere... Safın da sağ tarafı daha çok sevaplıdır.

(*Ve iyyâküm ve's-saffu beyne's-sevâri*) “Direklerin arasında saf tutmayın, oraya girmeyin. Oradan sizi men ederim.” diyor.

Direklerin arasında tam olmuyor. Safın böyle boydan boya, cami boyunca devam etmesi makbul. Öyle direklerle kesilmiş küçücük aralarda saf tutmayı Peygamber Efendimiz uygun görmemiştir. *Sevârî, sâriye* –direk– kelimesinin cem'i. Direklerin arasında saf tutmayın. Yâni yarım oluyor, kesik oluyor, iki direk arasında ötekiler gibi bölüm olunca olmuyor.

İbn-i Abbas RA rivâyet etmiş bu hadis-i şerifi.

c. Başınıza Sarık Sarın!

Sarık sarmanın faziletine dair bir hadis-i şerif:⁴

عَلَيْكُمْ بِالْعَمَائِمِ فَإِنَّهَا سِيمَا الْمَلَائِكَةِ وَأَرْخُوا
لَهَا خَلْفَ ظُهُورِكُمْ

(طب. عن ابن عمر؛ هب. عن عبادة)

RE. 318/4 (*Aleyküm bi'l-amâim feinnehâ sî-me'l-melâikeh*) “Size sarıkları tavsiye ederim.” diyor Peygamber Efendimiz. Sarık sarmak... “Başa sarılan o sarıkları, amâme, amâim ve yahut imâme; onları giyin! (*Feinnehâ sî-me'l-melâikeh*) Çünkü omeleklerin kıyafetidir.” Sarıklar meleklerin kıyafetidir.

(*Ve erhû lehâ halfe zuhûriküm*) “Ve sarığın ucunu sırtınızın ortasına, arkasına sarkıtın!” Sarık sarılacak, ucu da arkaya sarkıtılacak. Bu hadis-i şerife göre tavsiye böyle.

“—Sarıkla kılınan namaz, sarıksız kılınan namazdan yetmiş kat daha sevaplıdır.” diye hadis-i şerif de var.

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.383, no:13418; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.210, no:8503; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.175, no:6262; Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.306, no:41140; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.72, no:1783;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIV, s.289, no:14315.

d. Size Koyun Beslemenizi Tavsiye Ederim

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

عَلَيْكُمْ بِالْغَنَمِ فَإِنَّهَا مِنْ دَوَابِّ الْجَنَّةِ وَصَلُّوا فِي
مُرَاجِحِهَا وَامْسَحُوا رُغَامَهَا

(طب. عن ابن عمر)

RE. 318/5 (*Aleyküm bi'l-ganemi feinnehâ min devâti'l-cenneh fesallû fî merâhihâ ve'msahû ergâmehâ*) “Size koyunu tavsiye ederim. Çünkü o cennet mahlûklarındandır, cennet hayvanlarındandır.”

Koyun yavaştır. Yine o Yunus’un şiirinde nasıl geçiyor: “Koyundan yavaş gerek.” Yavaş bir hayvandır. Yâni öyle pek şey yapmaz. Her şeyi de bereketlidir, çabucak yürüyüverir. Yününden istifade edilir, eti tatlıdır, hoştur, sütü güzeldir, kuzusu sevimlidir. “Size koyunu tavsiye ederim.” diyor.

Koyun beslemek ile deve beslemek arasında bile insanın huyuna tesir etmesi bakımından fark vardır. Koyun sahipleri mütevazı olurmuş, deve sahipleri mütekebbir olurmuş. Yâni n asıl oluyorsa böyle huylara tesir ediyor meslekler, meşguliyetler.

⁵ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV. s.115, no:6259; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.325, no:35226; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.289, no:14316.

Onun için koyunu tavsiye ediyor. “Onların barınaklarından namaz kılabilirsiniz.” diyor Peygamber Efendimiz. (ve’msahû ergâme hâ) Koyunun bulunduğu yere yine mescid yapabilirsiniz. Bu mübah mânâsına geliyor. Bu mübah olduğunu gösteren bir emir.

Demek ki koyun mübarek bir hayvanmış. Onu beslemeyi Peygamber Efendimiz teşvik ediyor bize.

e. Hacamatı Tavsiye Ederim

Peygamber Efendimiz size –bundan sonra birkaç hadis-i şerif gelecek– size tıpla yâni devalar ile, şifalar ile ilgili bazı tavsiyeler verecek burada. Bunlardan birisine başladık:⁶

عَلَيْكُمْ بِالْحِجَامَةِ فِي جَوْزَةِ الْقَمَحْدُودَةِ فَإِنَّهَا
دَوَاءٌ مِنْ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ دَاءً وَخَمْسَةَ أَدْوَاءٍ مِنْ
الْجُنُونِ وَالْجُدَامِ وَالْبَرَصِ وَوَجَعِ الْأَضْرَاسِ

(طب. وابن السنن، وأبو نعيم عن صهيب)

RE. 318/6 (Aleyküm bi’l-hacâmeti fî cevzeti’l-kamahdiveh feinnehâ devâun mini’sneyni ve seb’îne dâen, ve hamseti edvâ’ mine’l-cünûni, ve’l-cüzzâmi, ve’l-barasi, ve vecai’l-edrâs)

⁶ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*. c.V III. s.36, no:7306; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.24, no:4047; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V , s.157, no:8339; Suheyb RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.14, no:28133; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIV , s.278, no:14289.

“Size hacamat yaptırmayı tavsiye ederim, kan aldırmayı tavsiye ederim. Başın arkasından, ense tarafından kan ald ırmayı tavsiye ederim.” diyor Peygamber SAS. Bunun gözün şişkinliğine ve daha başka burada sayılan bazı hastalıklar var, onlara faydası olduğunu sıralıyor.

Peygamber Efendimiz şöyle demiş:

(*Feinnehâ devâun mini'sneyni ve seb'îne dâen*)
“72 hastalığa şifadır, (ve hamseti edvâ' mine'l-cünûni, ve'l-cüzâmi, ve'l-barasi, ve vecai'l-edrâs) beş tane hastalık daha vardır ki onların da devasıdır. Cünûna, baygınlık dediğimiz arızî deliliğe, cüzââm illetine, baras illetine, diş ağrısına faydası vardır.” diye hacamatı tavsiye etmiş Peygamber SAS Efendimiz.

f. Zeytin ve Zeytin Yağı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

عَلَيْكُمْ بِهَذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُبَارَكَةِ زَيْتَ الزَّيْتُونِ
فَتَدَاوُوا بِهِ فَإِنَّهُ مَصْحَةٌ مِنَ الْبَاسُورِ

(طب. وأبو نعيم عن عقبه بن عامر)

RE. 318/7 (*Aleyküm bi-hâzihiş-şecereti'l-mübâreketi zeyte'z- zeytûni*) “Size şu mübarek ağacı tavsiye ederim.”

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XV II, s.281, no:774; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.III, s.27, no:4054; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V , s.169, no:8381; Ukbetü'bnü Âmir.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.47, no:28296; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.305, no:14359.

Şecere-i mübâreke dediği zeytin ağacıdır.
Kur'an-ı Kerim'de Nur Sûresi'nde geçiyor:

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ
فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا
كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا
شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ
تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ
يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ

شَيْءٍ عَلِيمٌ

(النور: ٣٥)

(*Allahu nuru's-semâvâti ve'l-ard*) [Allah, göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun temsili, içinde lamba bulunan bir kandillik gibidir. O lamba kristal bir fanus içindedir; o fanus da sanki inciye benzer bir yıldız gibidir ki, doğuya da, batıya da nisbet edilemeyen mübarek bir ağaçtan, yani zeytinden (çıkan yağdan) tutuşturulur. Onun yağı, neredeyse, kendisine ateş değmese dahi ışık verir. (Bu,) nûr üstüne nûrdur. Allah dilediği kimseyi nûruna eriştirir. Allah insanlara (işte böyle) temsiller getirir. Allah her şeyi bilir.] (Nûr, 24/35)

“Bu mübarek ağacı size tavsiye ederim, bu zeytinin yağını tavsiye ederim, (*fetedâvev bihî*) onunla tedavi olunuz, (*feinnehâ musihhatün*)

mine'l-bâsûr) çünkü bu bâsura sıhhat kazandırıcı bir özelliğe sahiptir.”

Zeytin yağının pek çok şifası vardır. Yâni tıbben de bugün kabul edilmiş şifaları vardır. Zeytin yağı birkaç çeşittir. Bir kere natürel olması lâzım zeytin yağının. Kubez veya Rivyera tipi filan diyorlar, kaynatılmış, kimyevî muamele görmüş, içinde birtakım şeyler olmuş olursa, o zaman vitamini filan gidiyor. Tabii olacak.

Yâni torbanın için konulmuş, cendereye girmiş, sıkılmış, suyu çıkmış... Başka hiçbir kimyevî muamele görmemiş. Bunun düşük asitlisini insan alırsa, bir buçuk asitlisi gibi asidi az olanını alırsa o işte hakiki, şifalı zeytin yağıdır. Ötekiler kimyevî muamele görmüşlerse, o kadar şifa yoktur ama, yine de bu akan yağlar vücuda katı yağlardan daha çok faydalıdır.

Meselâ, Sana gibi, Vita gibi daha içinden hidrojen geçirilip, sokup katılaştırılmış, dondurmuş olan yağlar vücut hararetini de emiyor, damarlarda da içeride zerreler halinde yapışıp kalabiliyormuş. Onun için sıhhate uygun değil. İnsanda damar sertliği varsa, yaşlanmışsa filan o yağları kullanmamaları tavsiye ediliyor, onların yerine akıcı yağları tavsiye ediyorlar. İşte bu zeytinyağı onların başına gelen güzel bir yağdır.

Biz de fırsat buldukça, hem memleketimizin mahsulüdür, eritse de bu yağı kullanmayı gayret edin. Donmuş yağlar pek sıhhate elverişli değildir. Lehinde aleyhinde çok yazılar yazılıyor gazetelerde. Netice itibariyle onlar eve sokmak tıbbî bakımdan iyi bir şey değil.

‘—Dört tane beyazdan sakının!’ diyorlar.

İnsan biraz yaşlandı mı, şişmanladı mı sakınmak gerekiyor. Birisi şeker, şeker de zararlı oluyor. Un... Fazla un yediği zaman zararlı. Yağ... Tuz... Tuz da fazla olduğu zaman zararlı.

Bu zeytin yağı şifalı yağlardan biridir.

g. İnek Sütüne Devam Edin!

Diğer hadis-i şerif:⁸

عَلَيْكُمْ بِالْبَّانِ الْبَقْرِ فَإِنَّهَا دَوَاءٌ وَأَسْمَانِهَا فَإِنَّهَا
شِفَاءٌ وَإِيَّاكُمْ وَلُحُومَهَا فَإِنَّ لُحُومَهَا دَاءٌ

(ابن السني، وأبو نعيم، ك. عن ابن مسعود)

RE. 318/8 (*Aleyküm bi-elbâni'l-bakari feinnehâ devâün*) “Size sığırların, yâni inek vs. cinsinin sütlerini tavsiye ederim; çünkü sütleri devâdır.” diyor Peygamber Efendimiz. (*Ve esmânihâ feinnehâ şifâün*) “Ve onların yağlarını tavsiye ederim, çünkü yağları şifadır.” Yâni, büyükbaş hayvan dediğimiz hayvanların sütlerinden elde edilen yağları tavsiye ediyorum. (*Ve iyyâküm ve lühûmehâ*) Etlerini yemekten sakındırırım sizi, etlerini yemeyin; (*feinne lühûmuhâ dâun*) çünkü etleri hastalıktır.”

⁸ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV , s.448, no:8232; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s307, no:2075; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.28, no:4058; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.30, no:28210; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.70, no:1773; *Câmiü'l- Ehâdis*, c.XIV , s.269, no:14269.

Koyunun eti filan biraz daha hafif oluyor da, böyle sığırın eti pekiyi olmadığı için Peygamber SAS Efendimiz böylece bildirmiş.

h. Hind Eriği

عَلَيْكُمْ بِالْهَلِيلِجِ الْأَسْوَدِ فَاشْرَبُوهُ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ
الْجَنَّةِ طَعْمُهُ مُرٌّ وَهُوَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ

(ك. عن أبي هريرة)

RE. 318/9 (*Aleyküm bi'l-hüleyeci'l-esvedi*)
“Size hind eriği denilen bir çeşit meyva, onun siyah sarı beyaz cinsleri varmış. Kara hüleyeci tavsiye ederim. Çilek gibi, erik gibi bir meyva imiş . (*Fe’srebûhu*) Bunu içiniz, (*feinnehu min şeceri'l-cenneti*) çünkü bu cennet ağacındandır ve (*ta’mühû mürrün, ve hüve şifâun min külli dâin*) tadı biraz acıdır ama her hastalığa şifadır.” diyor. Hind eriği, çilek gibi bir şey. Mısır’da bulunan, okuyan arkadaşlarımız diyorlar ki: Orada satılır bu. Suyun içine konulup karıştırılınca çabuk erir ve içilir. Şifalıdır.

i. Kabak ve Mercimek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

⁹ Taberânî, *Mu’cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.63, no:152; Taberânî, *Müsnedü’s- Şâmiyyîn*, c.I, s.264, no:457; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.27, no:4055; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.57, no:8034; V âsiletü’bnü Eska’ RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.44, no:28275; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.267, no:14262.

عَلَيْكُمْ بِالْقَرَعِ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ وَعَلَيْكُمْ
بِالْعَدَسِ فَإِنَّهُ قُدِّسَ عَلَى لِسَانِ سَبْعِينَ نَبِيًّا

(طب. عن وائلة)

RE. 318/10 (*Aleyküm bi'l-kar'i*) “Size kabağı tavsiye ederim. Bir çeşit kabağı tavsiye ederim. (*Feinnhû yezîdü fi'd-dimâğ*) Çünkü bu insanın dimağını açar, dimağını arttırır, başağrısını giderir, (ve *aleyküm bi'l-ades*) size mercimeği tavsiye ederim, (*feinnehû kuddise alâ lisâni seb'îne nebiyyâ*) Yetmiş peygamberin ağzından methedilerek kutsallaştırıldı.” Yâni pâk, temiz, iyi bir gıda, faydalı bir gıda olduğu eski peygamberler tarafından da bildirilmiş.

Mercimektekiymetlibirgıdadır. Böyle Ramazan'da i'tikâfa girdiği zaman arkadaşlarımız, onlara mercimek çorbası, mercimek lapası yedirirlerdi. Yâni usüldendi, akşamleyin mercimek lapası yedirirlerdi, geceleyin de i'tikâfta olanlara yirmi bir tane o iri üzümlerden, çekirdekli üzümlerden yedirirlerdi son on gün i'tikâfta...

Gıdanın da insana faydası, zararı, tesiri var. Yâni mane viyâta dahi tesiri var. Hele haram olursa çok büyük tesiri var da bir de gıdanın cinsinin insana tesiri var. Onun için i'tikâfa girene o mercimeği yedirmelerini burada anlıyoruz şimdi. Çünkü yetmiş peygamber tarafından iyi bir gıda olduğu beyan edilmiş, güzel bir gıda.

j. Kara Üzüm Kuruşu

Peygamber Efendimiz, Hazret-i Ali Efendimiz'den nakledildiğine göre buyurmuşlar ki:¹⁰

عَلَيْكُمْ بِالزَّبِيبِ فَإِنَّهُ يَكْشِفُ الْمِرَّةَ وَيَذْهَبُ
بِالْبَلْغَمِ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالْعِيَاءِ وَيُحَسِّنُ
الْخُلُقَ وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ وَيَذْهَبُ بِالْهَمِّ

(أبو نعيم عن علي)

RE. 318/11 (*Aleyküm bi'z-zebîb*) “Size kara üzümün kuruşunu tavsiye ederim. (*Feinnehû yekşifu'l-mirrete*) Çünkü bu insanın safrasını terbiye eder, iyi gelir yâni, (*ve yüzhibü'l-balğam*) balgamı giderir. Eski tıp tabirleridir. Yâni onların izahları bugün bizim kelimeleri söyleyiverdiğimiz gibi değil. (*Ve yeşüddü'l-asab*) Sinirleri takviye eder, (*ve yüzhibü bi'l-ayâ*) yorgunluğu giderir, (*ve yühsinü'l-halk*) insanın hilkatini güzelleştirir (*ve yutîbü'n-nefs*) içini ferahlatır, rahatlatır, (*ve yüzhibü bi'lhem*) ve insanın üzüntüsünü giderir.”

Kara üzümün kuruşunu böyle methediyor. O halde kara üzümün kuruşunu da insan böyle evinde bulundurmalı, ocinsinden gidip almalı, Onu da besmeleyle zaman zaman yemeli.

k. Hardal

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

¹⁰ *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.41, no:28264; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.280, no:14295.

¹¹ *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.276, no:14285.

عَلَيْكُمْ بِالثُّفَاءِ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ فِيهِ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ

(ابن السنن، وأبو نعيم عن أبي هريرة)

RE. 318/12 (*Aleyküm bi's-sukà', feinna'llàhe teâlâ ceale fîhi şifâen min külli dâ'*) “Size hardalı tavsiye ederim.” *Sukà*, hardal denilen veya ona benzeyen bir şeymiş. “Çünkü Allah-u Teâlâ ondan her derde deva, şifâ ihsân etti.”

Bu gibi şeyler kolayca bulunabilen şeyler. Gidip bir merhem alıyoruz, bir şurup alıyoruz, Ne olduğunu da bilmiyoruz, içine ne koyduklarını da bilmiyoruz. Bunlar işte insanın evinde, mutfağında bulunmalı. Kavanozun içine konmalı, üstüne bir etiket... İşte bu hardaldır, bu kara üzümdür, bu şudur, bu budur... Bu hüyleyleştir filan diye isimlerini yazmalı. Zaman zaman Peygamber Efendimiz'in tavsiye etmiş olduğu bu şeyleri Peygamber Efendimiz'e de böyle salât ü selâm getirerek, besmeleyi çekerek yemeli. Nice hastalıklara şifa olduğu anlaşılıyor.

I. Hindibâ

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

¹² Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.103; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.45, no:28284; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.294, no:14330.

عَلَيْكُمْ بِالْهِنْدِبَا فَإِنَّهُ مَامِنُ يَوْمٍ إِلَّا وَهُوَ يَقْطُرُ
عَلَيْهِ قَطْرٌ مِّنْ قَطْرِ الْجَنَّةِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

(أبو نعيم)

RE. 318/13 (*Aleyküm bi'l-hindibâ feinnehû mâ min yevmin illâ ve hüve yakturu aleyhi min katru'l-cenneh*) “Size hindibâ otunu tavsiye ederim.” Hindibâ otu herhalde –benden daha iyi bilir içinizde onu tanıyanlar, belki pişirip yiyenler vardır– nane gibi biraz acı galiba– bir hindibâ. Bunu tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. “Çünkü hiç bir gün yoktur ki cennetin damlalarından ona damla damlamasın.” Bir bereket var, bir şifa hassası var.

İşte buraya kadar beş altı tane hadis-i şerif okuduk. Bazıları otların, bazısı meyvaların, bazısı tohumların şifalı olduğuna dair hadis-i şerifler bunlar.

Bizim Osmanlı ulemâsından Taşköprülüzâde Kemâleddin Efendi var. İşte bundan üç asır dört asır önce yaşamış bir zât-ı muhterem. Allah rahmet eylesin... *Mevzuâtü'l-Ulûm* diye çok kıymetli bir kitap yazmış. O kadar büyük alimler yetiştirmişiz ki el-hamdü lillah...

Hatırlıyorum o Fransa'nın reis-i cumhuru Döğol gelmişti Ankara'ya. Tabii karşıladılar, büyük törenler yapıldı reis-i cumhur geldi diye. Adam İstanbul'a da geldi. İstanbul'da da Galatasaray lisesinin olduğu yerde konuşma filan yaptı. Bu arada tabii bir şeyler söyleyecek, methedecek bizi. Diyor ki: “Siz büyük bir milletsiniz. Nice

alimler yetişmiştir. Katip Çelebi gibi alimler filan yetişmiştir diye böyle bizim adını bile bilmediğimiz, kıyıda köşeden duyup da, duyduğumuz zaman da burun kıvırdığımız adamları methederek söylüyor. Yâni onlar bizim tarihimizi daha iyi takip ediyorlar. Kim büyük kim değil onlar biliyorlar da biz kendi kıymetlerimizden habersiziz.

O Taşköprülüzâde Kemâleddin Efendi *Mevzuâtü'l-Ulûm* isimli kitabında beş yüzden az mı fazla mı ilmi anlatmış. Yâni o kadar ilme vâkıf, hepsini anlatmış. O ilimlerde telif edilmiş eserleri ve onların içindeki malumatı hulâsaten vermiş çok kıymetli bir ansiklopedidir yâni kitabı. Orada geçen hafta Ankara'da bir arkadaşın evinde gördüm de eski harflerle basılmış. Yeni harflerle bir kez basıldığını duydum, hatta gördüm. Orada Peygamber Efendimiz'in Tıbbâ dair tavsiyeleri hakkında *Tıbbü'n-Nebî* bölümü diye bir bölüm var. Onu açtık, okuduk. Diyor ki: Peygamber Efendimiz'in tıbbâ dair tavsiyelerini ibn-i Tarkan isminde bir âlim bir kitap haline getirmiş. Fakat bu konuda yazılmış kitapların en güzeli, İmâm el-Müstağfirî'nin eseridir diyor. Yâni Tıpla da ilgili arkadaşlarımız var. Bu iki isme dikkat etsinler. Süleymaniye kütüphanesine filan gitsinler, Peygamber Efendimiz'in bu tıbbâ dair tavsiyelerini ihtiva eden bu kitapları araştırsınlar. Osmanlıcada, Arapçada birçok böyle eserler neşredilmiş. Peygamber Efendimiz'in şifaya dair tavsiyelerini ihtiva eden. Merak eder, bunları araştırırlarsa nice şifalı şeyler ortaya çıkar.

Peygamber Efendimiz'in zevcelerinden Hazret-i Aişe-i Sıddîka Validemiz de, o mübarek Ümmü'l-mü'minîn, mü'minlerin anası, o da tıbbâ çok meraklıymış. Çok ilaçlar, çok devalar bilirmiş. Eskiden beri zihni de, hafızası da kuvvetli, bayağı bir âlim... Böyle biriktire biriktire onun da pek çok tavsiyeleri vardır tıbbâ dair. Yâni hanım doktorların da evveli sayılabilir Hazret-i Aişe Validemiz. Kitaplardan methini okudum. Onun tıbbâ dair bilgileri çok kuvvetliymiş.

Şimdi bu tıbbâ dair bilgileri ve onların kaynaklarının nerede bulunabileceğini söyledikten sonra sayfayı tamamlayalım inşâallah.

m. Yöneticilerinize İtaat Edin!

İtaate dair bir hadis-i şerif geldi. Fevkalâde mühim:¹³

عَلَيْكُمْ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِيمَا أَحْبَبْتُمْ وَكَرِهْتُمْ
أَلَا إِنَّ السَّامِعَ الْمُطِيعَ لَا حُجَّةَ عَلَيْهِ وَإِنَّ السَّامِعَ
الْعَاصِيَ لَا حُجَّةَ لَهُ أَلَا وَ عَلَيْكُمْ بِحُسْنِ الظَّنِّ بِاللَّهِ
فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مُعْطٍ كُلَّ عَبْدٍ بِحُسْنِ ظَنِّهِ وَزِيَادَةَ
عَلَيْهِ

(أبو الشيخ عن عبد الرحمن بن مسعود)

¹³ İbnü'l-Kàni', *Mu'cemü's-Sahàbe*, c.IV , s.173, no:1010; Abdurrahman ibn-i Mes'ud el-Huzâi RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V I, s.63, no:14849; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.281, no:14297.

RE. 318/13 (Aleyküm) “Size tavsiye ederim, boynunuza borç olsun, böyle yapın (*bi’s-sem’i ve’t-tâati*) dinlemek ve itaat etmek.” Yâni büyüklerimiz, ulu’l-emr, işin başında bulunan kimseler sizin içinizden, sizin başınızda bulunan kimseler size bir şey buyurduğu zaman itaati vaad ettiğiniz, kendisine bağlandığımız kimseleri dinleyin! Söz dinlemezlilik yapmayın, kulak tıkamayın, itaat edin. Size bunu tavsiye ederim. İsyankârlık etmeyin. Başkaldırma etmeyin.

(*Fîmâ ahbebtüm ve kerihüm*) “Hoşunuza gitse de, beğendiniz şeyse de, beğenmediğiniz şeyse de itaati elden bırakmayın!”

“—Yok bu benim işime gelmez, ben bunu sevmedim!” deyip böyle bir mızıkçılık şeyi çıkartmayın. Aykırılık çıkartmayın.

(*Elâ ve inne’s-sâmia’l-mutîa lâ huccete aleyhi*) “Dikkat edin, mütenebbih olun, âgâh olun ki dinleyip de itaat eden kimsenin aleyhine hiç bir hüccet yoktur. Tamam, o kazanır yâni. Aleyhine bir hüccet konulmaz kıyamet gününde ve kâr eder, iyi olur. İtaat ettiği için mes’ul olmaz. Yâni hesabı kolay olur. Kıyamet gününde, “Gel bakalım ey kulum, otur bakalım şuraya...” Zerre kadar hayır, zerre kadar şer, ne varsa hepsi konulacak teraziye, tartılacak. “Yâ Rabbi! Ben itaat ettim. Buyurdular, yaptım.” deyince kurtulur. Kolay yâni. İtaat etmekten tatlı şey yok.

Bir meşhur kıssa var ya: Yavuz Sultan Selim ölmüş. Allah rahmet eylesin... Vasiyetnâmesini açmışlar... İşte şöyle böyle neler dediyse vasiyetinde... Bir de diyor ki:

“—Benim işte filanca odamda, filanca yerde bir çekmece var, o çekmeceyi de benim mezarıma, benimle beraber gömün!”

Peki diyor ulemanın bir kısmı. Gömecekleri zaman bu çekmeceyi de götürüyorlar ortaya, “Bunu da gömelim!” diyorlar. Bir kısmı da diyor ki:

“—Ne biçim adet? İslâm’da böyle bir şey var mı? Mezara ölünün yanına bir şey gömmek var mı? Eşya gömmek var mı? O firavunların adeti. Eski kavimlerin adeti...”

İçerisini eşya doldururlarmış filan... O firavunların mezarlarına yiyecek bile koyarlarmış. Altınlar, kullandıkları takımlar, mücevherât vs. Onları Avrupalılar, arkeologlar biliyorlar da her şeye fare gibi konmuşlar, yağmalamışlar hazineleri.

Bizim memlekette de öyle. Biz müslümanların buraya gelmesinden evvel, Hititliler denilen kavimler vardı. Onların dapadişahlarının, hükümdarlarının kabirlerine eşyaları doldururlarmış. Şimdi o mezarları keşfetti mi giriyor içine, altınlar, zebercedler, tarihi eşyaları kaçırıyorlar. İngiltere’de, Fransa’da pek çok kaçırılmış, bizim memleketimizden çıkma, kaçırılan şeyler var.

Yavuz Selim’in zamanında ulema demişler ki:

Böyle şey yok. Ne diye gömelim bu çekmeceyi? Öyle şey var mı İslâm’da? Böyle eşya kendisiyle beraber gömülmez. Kefene sarılır şahıs, ondan sonra kendisi gömülür.

İhtilaf oluyor. Allah Allah ne yapalım? Büyüklere soruyorlar, şeyhülislâm da orada...

E doğru. İçinde böyle mücevherât, şunu bunu bir şey varsa kabre konulması doğru olmaz. Ne yapalım? Açalım diyorlar. Kilitliymiş... Uğraşıyorlar, çekmeceyi biraz zorlayarak açıyorlar, etrafa kâğıtlar saçılıyor. Topluyorlar kâğıtları, bir de bakıyorlar ki, her kâğıt Yavuz Selim'in yaptığı her işe dair fetva. Şeyhülislâm'a sormuş. Mesela:

“—Ben filanca yere harb ilan ediyorum; caiz midir, değil midir?”

El-cevâb: Caizdir.

Filanca adam şöyle yaptı, şöyle şöyle şöyle etti. Ben onu azledeyim mi?

El-cevâb: Azlet filan gibi...

Neyse... Yâni bütün fetvaları biriktirmiş Yavuz Selim. Ozaman şeyhü'l-islam sapsarı oluyor. Ah Yavuz! Sen kendini kurtardın, şimdi tasa bize düştü.” diyor.

İtaat kolay. Asıl baş olmak zor. Aklı yoktur yâni bir insanın kendiliğinden gelip de başa geçmesi akıllılık emaresi değil. Bizim imamımız İmâm-ı Âzam Hazretleri'ne, “Gel, kadı ol!” demişler de hapse girmeyi, öldürülmeyi tercih etmiş, gene o vazifeyi kabul etmemiş. Kolay bir şey değil. İnsan kendi mesuliyetini taşıyamaz, yıkılır bacaklarının üzerine, koca bir topluluğun mesuliyetini nasıl taşır?

Hazret-i Ömer, Hazret-i Ebû Bekir RA: “Keşke insan olmasaydık da ot olsaydık, çör çöp olsaydık diye dua ederlermiş. E halife olmak kolay bir şey değil ki. İnsanların mesuliyetini üzerine almak...

Hazret-i Ömer geceleri dolaşırdı, uyku uyumazdı. Hele o kocakarı hikâyesi mâlum. Aç yetim torunlar var, dolaşırken duyuyor, içeri giriyor. Bakıyor ki perişanlar.

“—Bu çocuklar niye ağlaşıyorlar?” diye soruyor.

“—Bunların babaları harpte öldü; ben de ihtiyar bir kocakarıyım, bunlara ben bakıyorum, yiyecekleri yok, ondan ağlıyorlar.” diye cevap veriyor.

“—E neden halife Ömer’e gidip de durumunu söylemedin de sana çuvalla un vermedi, gıda vermedi?” diye kendisinin Ömer olduğunu söylemiyor da niye halifeye gitmedin diyor.

“—Ömer de kim? Benim babam ondan daha asil bir kimseydi.

Ben niye gidip ona el açacağım?” diyor.

Hz. Ömer gidiyor, beytü’l-mâlden çuvalı omuzuna alıyor. Diyorlar ki:

“—Ya imâme’l-müslimîn, ey müslümanların halifesi, başkanı, önderi! Müsaade et de biz taşıyalım.”

“—Yok...” diyor, bir taraftan ağlıyor, gözünün yaşları akıyor. Kendisi çuvalı yüklenmiş koca halife, ondan sonra o kocakarının evine yiyecek götürüyor. Öyle bir zihniyetle şey yapmışlar yâni.

Akıl işi değildir. Bir insanın birkaç kişinin mesuliyetini alması, baş olması, hubb-u riyâset, reis olmak davası kadar sakil bir dava yoktur. Allah böyle bir mecburiyetle birtakım kimselerin başına birisi geçmişse vazife olarak, onlara yardımcı olsun...

Demek ki insan itaat edince kurtuluyor. Öyle bir hüccete lüzum kalmıyor, hesabı kolay oluyor. Mesuliyeti ötekisine devrediyor.

“—Yâ Rabbi ben itaat ettim.”

Sen geç diyorlar, ötekisine soracaklar.

Hazret-i Ömer bu kadar titiz davranmış ya, Aşere-i Mübeşşere’den, cennetle müjdelenmiş Peygamber Efendimiz’in ağzından.

Rivâyet ederler ki vefat ettikten sonra, bir zaman rüyasında görememiş birisi onu. Görememiş görememiş, sonra ne kadar ay geçtiyse aradan görmüş.

“—Neredeydin yâ Ömer! Hiç göremedim seni rüyamda.” filan diye sorunca, “Şimdi bitti hesap.” demiş. Yeni bitti demiş. Yâni rüyayla da bir amel caiz değildir ama, eğer böyle hakikaten bir şey olduysa, cennetle müjdelenmiş bir halife, Hazret-i Peygamberin kabirde de komşuluk şerefine ermiş bir halifenin hesabı o kadar zor olursa; bizim hesabımız ne olacak, bizim halimiz ne olacak? Vay bizim halimize, vay bizim başımıza! Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin lütfuna ilticâ ederiz. Başka hiç bir çaremiz yok.

Demek ki insan itaat etti mi kurtuluyor.

(*Ve inne's-sâmia'l-âsî*) “Duyup da isyan edene gelince... İtaat etmiyor, isyan ediyor, karşı geliyor. Biliyor onun başkan olduğunu, ona rağmen asi oluyor.

Onun da (*lâ huccete lehû*) hiç bir mecali yok, apaçık durumu, suçlu, hiç bir bahane ileri süremez, hiç bir şekilde kurtulamaz.

Asi oldu mu, tamam. O mahkeme-i kübrâda hesap görecek. O mahkeme-i kübrâda o zaman akrabalık, arkadaşlık, hiç bir şey kâr etmeyecek, fayda etmeyecek. O mahkeme-i kübrâda o isyan, o duyup da asi olmak münakaşa mevzuu değil.

Şimdi mahkemede iki tarafı dinler hakim, delilin var mı diye sorar suçu iddia eden kimseye. Delili çıkarttı mı tamam. İşte senedi varmış, isbatı varmış... Hop öbür tarafı hemen mahkûm eder. Çünkü açık. Artık münakaşaya lüzum yok.

Delil yoksa şahit ister, şahitler dinlenir, iş uzar, bilir kişiye giderler... Ama delil varsa bitti. Demek ki duyup da asi olanında işi kesin. Eh delil, bitiyor, tamam.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi nereye nasıl itaat edeceğini bilen, duyup itaat eden, duyup asi olmayan, aklı başında insanlardan eylesin...

أَلَا وَعَلَيْكُمْ بِحُسْنِ الظَّنِّ بِاللَّهِ

(*Elâ ve aleyküm bi-hüsni'z-zanni bi'llah*)
“Dikkat edin, gözünüzü açın, agâh ve mütenebbih olun ki size Allah’a karşı hüsn-ü zan beslemenizi tavsiye ederim.

Allah'a karşı hüsn-ü zan ne demek? Allah-u Teâlâ Hazretleri inşâallah hakkımızda hayırlar ister, elimden gelen gayreti yapıyorum, inşâallah lütfuyla muamele eder diye kanaat besleyeceğiz.

n. Kulum Beni Zikrederse, Ben de Onu Zikrederim!

Bir hadis-i şerif var:¹⁴

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا تَقَرَّبَ إِلَيْهِ بَاعًا وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً

(بخ. م. ت. ه. حم. حب. عن أبي هريرة)

¹⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.V I, s.2694, *Tevhîd* 100/15, no:6970; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2061, *Zikir* 48/1, no:2675; Tirmizî, c.V, s.581, no:3603; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1255, no:3822; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.413, no:9340; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.93, no:811; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.4, s.412, no:7730; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.27; Taberânî, *Dua*, c.I, s.27, no:18; Beyhakî, *Erbaune's- Suğrâ*, c.I, s.87, no:43; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.225, no:1135; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.102, no:1897;

Câmiu'l-Ehâdis, c.XXIV, s.197, no:26967; RS. 1464.

(*Yekûlü'llâhu azze ve celle*) “Aziz ve Celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki...” diyor Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ene inde zanne abdî bî*) “Ben kulumun bana zannına göreyim. Yâni bana karşı ne zan beslerse, ben de onun o zannettiği, umduğu şeyi ona ihsan ederim. Benden bekliyor, mahrum etmem.”

(*Ve ene meahû izâ zekeranî*) “Ben yanında olurum, o beni zikrettiği zaman...” Bu da büyük bir şey! Yanında olmak, yâni onun yaptığına hoşnud ve razı olup, onun tarafında olurum demek. Mekândan münezzehe olduğu için, bunları iyi anlamak lâzım!

(*Fein zekeranî fî nefsihî*) “Eğer o kendiliğinden ihlâsla, kimse görmeden beni zikrederse; (*zekertühû fî nefsi*) ben de onu kendi nefsimle zikrederim.” Yâni ona ihsânımı, lütuflarımı sessizce, kimse bilmeyecek şekilde veririm. Kimse bilmez ama, o nimetlere o mazhar olur.

(*Fein zekeranî fî melein*) “Eğer kulum beni toplulukta zikrederse; (*zekertühû fî melein hayrin minhüm*) ben de onu daha hayırlı bir melekler topluluğu içinde zikrederim. O dünyada beni zikrederse; ben de onu âhirette, o mahşer yerinde, o zamanda zikrederim, mükâfatlandırırım.”

(*Ve in tekarrabe ileyye şıbran tekarrebtü ileyhi zirâa*) “Bana bir karış gelirse, ben ona bir kol boyu gelirim. (*Ve in tekarra be ileyy e zirâan tekarrabtü ileyhi bââ*) O bana bir kol boyu gelirse, ben ona bir kulaç gelirim. (*Ve in etânî yemşî eteytühû herveleten*) O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim.”

Bunlar, kullar anlasın diye... Hakîkî mânâsına alınması uygun değil, çünkü öyle olmaz. “Kulum ne kadar gayret gösterirse, ben de onun mükâfatını o kadar çok veririm!” diye beyan edilmiş oluyor. Yâni kulun muamelesi nasılsa, gördüğü durum da ona karşıdır.

فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مُعْطٍ كُلَّ عَبْدٍ بِحُسْنِ ظَنِّهِ وَزِيَادَةٍ

عَلَيْهِ

(*Feinna'lahe teâlâ mu'ti külle abdin bi-hüsni zannihî ve ziyâdeti aleyhi*) Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri her kula hüsnü zannına göre verecek ve onun üstüne de fazl u keremiyle ilâve edecek. Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin lütfuna güvenmek lâzım. İnşâallah Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi lütfuna erdirir diye düşünmek lâzım.

Burada yalnız ölçü şu: Lütfuna güvenip de günaha dalmamak lâzım. Nasıl olsa Erhamü'r-râhimîn'dir, Gafûru'r-rahîm'dir, elbette benim günahımı da affeder, duyuyorum ki rahmeti gazabına galip gelecekmiş, daha ziyade olacakmış filan deyip de onu fırsat bilip günaha dalarsa olmaz! Kul korku ile ümit arasında

ihtiyatlı, ibadetlere, taatlere dikkat ede ede ede yürüyecek. Hem ümidini kesmeyecek, hem de emniyette hissetmeyecek kendisini... Her an kendisini kontrol edecek. En iyi durum: *Beyne'l-havfi ve'r - recâ*, ummak ile korku arasında yürüyecek kul.

Eğer bir insan Allah'a hüsnü zan bekler de, o hüsnü zannına uygun sàlih ameller işlemezse, o kimse ahmaktır. Neye göre ahmaktır? Hadis-i şerife göre.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁵

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ
وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ

(ط. حم. ت. ه. حل. ق. ك. عن شداد بن أوس)

¹⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.V II, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.18, no:3489; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V II, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.140, no:185; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s:56, no:171; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.310, no:4930; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:354; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhâsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXI, s.186, no:7741; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029; *Câmiü'l- Ehâdis*, c.XV , s.458, no:15935; RE. 229/7

(*El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l-mevt*) “Akıllı kimse kendi nefesine hâkim olup, terbiye edip kendisini, ahiret için sâlih amel işleyendir. (*Ve'l-âcizü men etbea nefsehû hevâha, ve temennâ ale'llâh*) Ahmak da nefsinin hevâsı peşinde koşup, nefsinin hevây-ı nefsi peşine tâbî kılıp, oralarda koşup durup, itaati bırakıp, ondan sonra da Allah'tan temennî eden kimsedir.” diyor.

Demek ki itaat edeceğiz, yolunca yürümeğe çalışacağız ondan sonra hüsn-üzan besleyeceğiz. Hani deveni bağla da ondan sonra tevekkül et dediği gibi Peygamber Efendimiz'in. Elimizden geldiği kadar çalışacağız, lütfuna öyle güvенеceğiz. Hiç çalışmadan yatıp da, sırt üstü yatıp da ondan sonra bir şey beklemek olmaz. O yanlış olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri dinimizin inceliklerine cümlemizi âgâh eylesin, vâkîf eylesin... Rızasına uygun, güzel bir kulluk yaparak ömrümüzü rızası yolunda geçirmeyi nasib eylesin...

Cümlemize son nefeste, ol kelime-i tayyibe-i münciye ki buyurun:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ

(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû) diyerek emâneti teslim etmeyi, imân-ı kâmil ile ahirete göçmeyi, cehennemden âzâd olmayı, cennetine sâlih kullarıyla beraber dahil olmayı nasib ve müyesser eylesin...

Fâtihâ-i Şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

20. 12. 1981 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



SERVER
Kürsü